

PER MOLTS O PER TOTS ELS HOMES? Conferència pronunciada per fra Lluís Solà

DISSABTE SANT
Poblet, 15 d'abril de 2017

Introducció

En els últims anys s'han produït alguns retocs, petits, però significatius, a la litúrgia, que afecten bàsicament la celebració de l'Eucaristia.

La litúrgia forma part de la tradició viva de l'Església, en la seva dimensió formal o externa i, no cal dir, en el seu contingut teològic més profund. És quelcom que rebem (perquè ens ho han transmès) i que nosaltres al nostre torn hem de transmetre. Pau ho testimonia i ho deixa prou clar adreçant-se als corintis en la seva primera carta: «La tradició que jo he rebut i que us he transmès a vosaltres ve del Senyor. Jesús, el Senyor, la nit que havia de ser entregat, prengué el pa, digué l'acció de gràcies, el partí i digué: "Això és el meu cos, ofert per vosaltres. Feu això, que és el meu memorial." I havent sopat féu igualment amb la copa, tot dient: "Aquesta copa és la nova aliança segellada amb la meva sang. Cada vegada que en beureu, feu això, que és el meu memorial." Perquè cada vegada que mengeu aquest pa i beveu aquesta copa anuncieu la mort del Senyor fins que ell vingui» (1C 11,23-26). *La tradició que jo he rebut i que us he transmès a vosaltres ve del Senyor.* En aquestes paraules hi hauria la clau de la nostra fidelitat reverencial, del nostre respecte i de la nostra estima envers la litúrgia, que no és propietat nostra, ja que nosaltres estem solament al servei d'ella. D'això n'hem tingut un exemple eloqüent en el capteniment del papa Benet XVI, en la seva manera de celebrar la litúrgia (*ars celebrandi*), no com qui exerceix un domini damunt d'ella, sinó més aviat deixant-se portar per ella, cedint tot el protagonisme al Senyor de la glòria, que és el centre de la litúrgia de l'Església.

Malgrat tot, com a forma d'expressió de la fe d'un organisme viu, d'un cos viu, que és l'Església, i, a més, encarnat en una cultura, en una història, la litúrgia també és susceptible de canvis o d'adaptacions. Així, darrerament, s'ha modificat, per exemple, la rúbrica del ritu del lavatori dels peus del Dijous Sant que no permetia que hi fossin admeses dones sinó tan sols homes. S'ha inclòs el nom de sant Josep, de manera fixa, en les pregàries eucarístiques, al costat del de la Mare de Déu —Joan XXIII ja ho havia fet amb la pregària eucarística I o cànon romà, que aleshores era l'única existent—. Per no parlar, és clar, del profund *aggiornamento* que es va fer de tota la litúrgia després del Concili Vaticà II.

El darrer retoc, més que un retoc es tracta d'una restitució, i que a casa nostra ha entrat en vigor a partir d'aquest Diumenge de Rams, 9 d'abril de 2017, afecta el cor mateix de la pregària eucarística, i té la seva importància pel fet que, d'entrada, sembla que modifiqui l'abast salvífic universal de la mort de Jesús, del seu misteri pasqual.

La pregària eucarística

No serà sobrer que en recordem alguna cosa, que en fem alguna puntualització, abans d'entrar en el tema d'aquest retoc o d'aquesta restitució, que és l'objecte d'aquesta trobada d'avui.

Com bé sabeu la celebració eucarística, la missa, consta de quatre parts ben diferenciades. Una introducció breu, la litúrgia de la paraula, la litúrgia eucarística, i una conclusió breu.

a) *Introducció*

És el moment en què tots els qui ens hem reunit per celebrar el misteri de la salvació de Déu, convocats per l'Esperit del Ressuscitat, ens constituïm en assemblea orant. El qui presideix, el prevere, diu l'*oració col·lecta* com a certificació d'aquesta realitat litúrgica. A més, hi cantem unes aclamacions (el *Senyor tingueu pietat*) i un himne de lloança (el *Glòria a Déu a dalt del cel*) per acollir i celebrar la presència del Senyor enmig nostre. També hi demanem perdó per preparar-nos a la celebració de la divina litúrgia. La col·lecta dóna pas a la segona part.

b) *Litúrgia de la paraula*

El Senyor ressuscitat, en virtut del seu Esperit, es fa present en la paraula proclamada i escoltada, acollida en l'obediència de la fe. De l'Antic i del Nou Testament en fem diàleg orant mitjançant el Salm responsorial. El moment culminant és la proclamació de l'Evangeli, presència viva del mateix Senyor Jesús ressuscitat. El prevere o el diaca actualitzen aquesta paraula amb el seu comentari o homilia, al final de la qual renovem la nostra fe en un clima de lloança cantant o recitant el Credo. La litúrgia de la paraula desemboca en la pregària universal per les necessitats de tots els homes.

c) *Litúrgia de l'eucaristia*

La paraula —que simbòlicament hem posat abans damunt la taula de l'altar, dipositant-hi l'Evangeliari— es torna sacrament, aliment, pa de vida per a la nostra vida. Es tracta, sens dubte, del moment culminant de la litúrgia cristiana. En el gest de partir el pa i compartir la copa de vi es fa present, realment present el Senyor ressuscitat, com ho varen experimentar els deixebles d'Emmaús, en el prou conegut i rellegit relat pasqual de Lluc 24,13-35.

Aquesta litúrgia, que comença amb la presentació de les ofrenes del pa i del vi, sobre les quals el sacerdot diu la segona oració important de la missa, l'*oració sobre les ofrenes* (que abans es deia en secret, *secreta*), posa en escena, o en acte, si voleu, la gran pregària de l'església, la pregària per excel·lència, que és la pregària eucarística, en llenguatge més tècnic, l'*anàfora* (una paraula grega que significa literalment «fer pujar»). També se'n diu el «cànon». Cànon vol dir literalment regle (era la canya que servia per a mesurar), regle o regla, norma. Aquesta pregària consecratòria de les ofrenes del pa i del vi per tal que

esdevinguin sagrament del Ressuscitat, al principi era improvisada, sota la inspiració de l'Esperit Sant, com ho explica bé sant Justí (100-164) en la seva primera apologia adreçada a l'emperador Marc Aureli: «I tot seguit, com ja hem dit, acabades les pregàries, es porta pa, vi i aigua: i el qui presideix pronuncia segons les seves forces pregàries i accions de gràcies, i el poble respon "Amén"; després es distribueixen els dons sobre els quals s'ha pronunciat l'acció de gràcies, i combreguen tots, i els diaques s'encarreguen de portar-ne als absents». Amb el temps, però, caldrà posar fre a la improvisació i establir una pregària normativa per a aquest moment. Per això se'n diu cànon. Amb la reforma després del Vaticà II, però, es prefereix aquesta altra denominació, més expressiva, de pregària eucarística.

Fins a la reforma del Vaticà II, en el ritu romà hi havia una sola pregària eucarística, que es coneix amb el nom de «cànon romà», i que actualment, en el missal romà, figura com a pregària eucarística I. És la més llarga, i la recordareu perquè s'hi esmenten, abans i després de la consagració, una tirallonga de sants i santes, bàsicament màrtirs de l'església romana. El papa sant Joan XXIII hi va fer introduir el nom de sant Josep, al costat del de la Mare de Déu, que, darrerament, s'ha inclòs també en totes les altres pregàries eucarístiques. Amb la reforma i el nou missal, es van crear tres noves pregàries eucarístiques, diguem-ne oficials. En apèndix, encara, hi ha quatre altres possibles anàfores: dues anomenades de reconciliació, una per a circumstàncies diverses (amb quatre variants), i una altra per a infants (amb dues variants).

El moment culminant de la pregària eucarística és el que s'anomena relat de la institució, i que normalment solem designar amb el nom de consagració. En realitat, aquest relat, és a dir, la repetició de les mateixes paraules de Jesús en l'últim sopar, s'insereix en el que anomenem memorial. Fem memòria — *anamnesi*, una memòria que actualitza allò que es commemora— del misteri pasqual del Senyor Jesús, i aquesta memòria d'alguna manera culmina, es concentra, es focalitza, en el relat de la institució, que evoca el gest de Jesús de partir el pa i repartir la copa com a anticipació i sagrament de la seva ofrena pasqual a la creu, repetint les seves mateixes paraules. Aquest memorial el precedim d'una lloança a Déu Pare per l'obra redemptora de Jesús, és el prefaci, l'única part variable de la pregària eucarística romana. El prefaci comença amb aquelles paraules: «El Senyor sigui amb vosaltres... Amunt els cors... Donem gràcies al Senyor Déu nostre», en forma de diàleg del sacerdot amb l'assemblea. I acaba amb el cant del *Sanctus*, «Sant, Sant, Sant», per mitjà del qual ens unim a la lloança del cel. El memorial de les obres del Senyor i l'actualització de la seva eficàcia salvadora no seria possible sense la invocació de l'Esperit Sant. Per això, abans i després de la consagració hi ha una invocació de l'Esperit Sant, que s'anomena *epiclesi*, la primera sobre les ofrenes del pa i del vi, perquè es converteixin en el Cos i la Sang del Senyor, i la segona sobre la mateixa assemblea, perquè tot participant del sagrament de l'altar s'edifiqui com a cos de Crist en la unitat de la caritat. En aquesta gran pregària eucarística també hi incloem unes intercessions pels vius i pels difunts, i hi expressem la nostra comunió eclesial, com a cos de Crist, amb l'esment del papa i del bisbe del lloc. La pregària eucarística culmina amb una doxologia o lloança final a la Santa Trinitat («Per Ell, amb Ell, i en Ell (Crist), vós, Déu Pare omnipotent, en la unitat

de l'Esperit Sant, rebeu tot honor i tota glòria pels segles dels segles.»), a la qual tots responem amb un sonor «Amén». Que dóna pas al ritu de la comunió, al qual ens preparem amb la pregària del Parenostre i amb el gest de la Pau. Aquest ritu preparatori de la comunió té un moment important, que es diu *fracció del pa*, quan el sacerdot parteix en trossos el pa consagrat per tal de poder-lo repartir, evocant l'ofrena sacrificial de Jesús, que es fa ell mateix pa partit per a tots els homes. Mentre es fa la fracció del pa, després del Parenostre i de la pau, es canta l'*Anyell de Déu*. I, tot seguit, els fidels s'aixequen per accedir en processó a combregar, mentre es canta un cant apropiat.

d) Conclusió

L'oració postcomunió conclou la litúrgia eucarística i dóna pas a la conclusió de la celebració, amb la benedicció sobre el poble, i el comiat o enviament: «Germans, aneu-vos en pau» (el famós «Ite, missa est»). Som enviats a viure, a concretar tot allò que hem celebrat.

Per molts o per tots els homes

Entrem, doncs, en la reflexió objecte d'aquesta conferència, que ens ha portat d'entrada a fer una petita catequesi sobre l'estructura i el sentit de la nostra principal celebració litúrgica, aquella que ens distingeix i ens identifica com a creients en el Ressuscitat, que és l'Eucaristia, o la Santa Missa.

En la fórmula de la consagració del calze, des de la traducció a les llengües vernacles del missal, també el català, es diuen aquestes paraules, són les paraules de Jesús en l'últim sopar, el relat de la institució, però amb un lleu canvi:

PRENEU I BEVEU-NE TOTS,
QUE AQUEST ÉS EL CALZE
DE LA MEVA SANG,
LA SANG DE L'ALIANÇA NOVA I ETERNA,
VESSADA PER VOSALTRES
I PER TOTS ELS HOMES,
EN REMISSIÓ DELS PECATS.
FEU AIXÒ, QUE ÉS EL MEU MEMORIAL.

El quid de la qüestió es troba en aquesta expressió, «per tots els homes», i que a partir d'ara se substitueix per l'expressió «per molts»: «la sang de l'aliança nova i eterna, vessada per vosaltres i per molts». I és aquí on sorgeix el problema, ja que, aparentment, sembla que neguem, al cor mateix de la celebració eucarística, l'abast universal, «per tots els homes», del sacrifici de Jesús a la Creu. Com si ara l'Església ens digués que, realment, no és així, que Jesús no va morir per tots els homes.

El problema arrenca de les primeres traduccions del Missal Romà a les llengües vernacles després del Concili Vaticà II, quan es decideix traduir, interpretant-la,

l'expressió «pro multis» de la fórmula llatina de consagració del calze, per «per tothom», o, en els nostres missals, «per tots els homes».

Però, d'on ve aquesta expressió, «pro multis», en la fórmula de consagració?

a) *Pro multis* (per molts)

La fórmula original de consagració del calze, la que ens ha transmès la tradició, i que s'ha anat mantenint intocable en les successives edicions del *Missale Romanum*, és la següent:

ACCÍPITE ET BÍBITE EX EO OMNES:
HIC EST ENIM CALIX SÁNGUINIS MEI
NOVI ET ÆTÉRNÍ TESTAMÉNTI,
QUI PRO VOBIS ET PRO MULTIS EFFUNDÉTUR
IN REMISSIÓNEM PECCATÓRUM.
HOC FÁCITE IN MEAM COMMEMORATIÓNEM.

PRENEU I BEVEU-NE TOTS,
QUE AQUEST ÉS EL CALZE
DE LA MEVA SANG,
LA SANG DE L'ALIANÇA NOVA I ETERNA,
VESSADA PER VOSALTRES I PER MOLTS,
EN REMISSIÓ DELS PECATS.
FEU AIXÒ, QUE ÉS EL MEU MEMORIAL.

En aquesta fórmula hi convergeixen, i això és molt important, les dues tradicions complementàries del relat de la Cena pasqual de Jesús que trobem en el Nou Testament, la que ens transmeten Marc i Mateu, i la que ens transmet Lluç, i també Pau, amb un matís diferent. Ja sabeu que l'evangeli de Joan no conté un relat de la institució de l'Eucaristia, en el seu lloc hi trobem el del *Mandatum* o rentament dels peus (Jn 13,1-15).

Mirem els textos evangèlics d'aquestes dues tradicions, complementàries, i que, com he dit, el missal va unir feliçment en el relat litúrgic de la institució al cor de la pregària eucarística, el venerable i antiquíssim cànon romà.

— Mc 14,23-24: «Després [Jesús] prengué una copa i, dita l'acció de gràcies, els la passà, i en begueren tots. I els va dir: "Això es la meva sang de l'aliança, que serà vessada *per molts*"».

— Mt 26,27-28: «Aleshores [Jesús] prengué una copa i, després de dir l'acció de gràcies, els la passà tot dient: "Beveu-ne tots, que això es la meva sang de l'aliança, que serà vessada *per molts* en remissió dels pecats"».

— Lc 22,19-20: «Després prengué pa, va dir l'acció de gràcies, el partí i els el donà tot dient: "Això és el meu cos, que és lliurat *per vosaltres*. Feu això en recordança meva". Semblantment la copa, després de sopar, dient: "Aquesta copa és la nova aliança en la meva sang, que és vessada *per vosaltres*"».

— 1Co 11,23-24: «Jo, efectivament, vaig rebre del Senyor la mateixa tradició que us he transmès que el Senyor Jesús, la nit que havia de ser lliurat, prengué pa i, després de donar gràcies, el partí i digué: "Això és el meu cos, lliurat *per vosaltres*; això, feu-ho per la meva commemoració". Semblantment féu també amb la copa, després d'haver sopat, i digué: "Aquesta copa és la nova aliança en la meva sang; això, feu-ho, cada vegada que en beureu, per la meva commemoració"».

De Marc i Mateu el missal ha manllevat l'expressió «per molts», que també es podria traduir «per una multitud», «per un gran nombre». Jesús, doncs, ha vessat la seva sang, la sang de la nova aliança, per un gran nombre, per molts, segons Marc i Mateu. En canvi, Lluç (i Pau) aporten aquest matís complementari, més concret, més íntim: «per vosaltres», en comptes del «per molts». Per a Lluç, i per a Pau, l'ofrena sacrificial de Jesús s'inscriu en el marc més íntim i reduït dels deixebles, de l'església, si voleu, de la comunitat que reconeix en la fracció del pa la presència del Ressuscitat. En Marc i en Mateu, la mirada va més enllà del cenacle: el valor salvífic de l'ofrena de Jesús ultrapassa el cercle dels deixebles.

El relat de Marc i Mateu, el «per molts», l'hauríem de complementar, encara, amb aquest altre text de Mateu, que utilitza la mateixa expressió «per molts». Es tracta de Mateu 20,17-28: «Mentre Jesús pujava a Jerusalem va prendre a part els dotze deixebles i pel camí els digué: —Ara pugem a Jerusalem, i el Fill de l'home serà entregat als grans sacerdots i als mestres de la Llei, el condemnaran a mort i el posaran en mans dels pagans perquè l'escarneixin, l'assotin i el crucifiquin; però el tercer dia ressuscitarà. Llavors la mare dels fills de Zebedeu va anar amb els seus fills a trobar Jesús i es prosternà per fer-li una petició. Jesús li preguntà: —Què vols? Ella li respongué: —Mana que aquests dos fills meus seguin en el teu Regne l'un a la teva dreta i l'altre a la teva esquerra. Jesús contestà: —No sabeu què demaneu. ¿Podeu beure la copa que jo he de beure? Ells li responen: —Sí que podem. Jesús els diu: —Prou que beureu la meva copa, però seure a la meva dreta o a la meva esquerra, no sóc jo qui ho ha de concedir: hi seuran aquells per a qui el meu Pare ho ha preparat. Quan els altres deu ho sentiren, es van indignar contra els dos germans. Jesús els cridà i els digué: —Ja sabeu que els governants de les nacions les dominen com si en fossin amos i que els grans personatges les mantenen sota el seu poder. Però entre vosaltres no ha de ser pas així: qui vulgui ser important enmig vostre, que es faci el vostre servidor, i qui vulgui ser el primer, que es faci el vostre esclau; com el Fill de l'home, que no ha vingut a ser servit, sinó a servir i a donar la seva vida en rescat per molts». I el seu paral·lel, Marc 10,35-45.

Es tracta d'un relat preparatori del gran relat de la Passió, que, d'alguna manera, vol esbrinar-ne el sentit. Passa tot pujant a Jerusalem, tot fent camí, i Jesús mateix subratlla aquesta idea: «ara pugem a Jerusalem», el lloc de la passió. Es tracta de capir el valor, l'abast del que farà Jesús a Jerusalem, d'aquest seu servei que és el donar-se en rescat de molts. *Servei*, la paraula clau, per entendre una mica tot aquest entrellat. Jesús no ha vingut per a ser servit, sinó a servir. Aquest és el seu veritable «ministeri», valgui la redundància, el sentit

de la seva missió: el servei als altres, el servei radical, aquell que posa la pròpia vida a disposició dels altres, per a la vida dels altres, en lloc de la vida dels altres.

I aquesta expressió, *servei*, *servidor*, situa Jesús en la línia d'un misteriós personatge, cabdal en la teologia del rescat a Israel, que és el del servent del Senyor, en concret, el del servent sofrent que trobem ben dibuixat en el capítol 53 del profeta Isaïes, un text, precisament, que llegim la tarda del Divendres Sant com a catequesi del misteri de la Creu de Jesús, el Fill de Déu i Servidor dels homes.

Es tracta del cant quart del Servent del Senyor (עֶבֶד יְהוָה *ebed Adonai*) (Isaïes 52,13-53,12), un personatge misteriós, entre individual i col·lectiu —aquest servent podria designar tot seu poble i la seva missió en el món, enfront dels altres pobles— que assumeix en la seva pròpia història, en la seva pròpia carn, el destí de tots els altres i esdevé així penyora de rescat per als altres. Aquest cant quart del servent està preparat per tres cants precedents,

Isaïes 42,1-9

Isaïes 49,1-6

Isaïes 50,4-9

que van dibuixant el perfil interior d'aquest personatge, que porta una missió de part de Déu, i que, amb el seu destí, es vol causa de salvació per al poble. És el qui «ha de portar la justícia a les nacions», això és, ha d'ajustar-les i obrir-les al projecte salvífic de Déu.

Jesús, doncs, s'identifica amb aquest personatge, i entén a la seva llum, a la llum del Servent del Senyor, la seva pròpia missió i el significat d'allò que Déu el seu Pare li demana. I també l'Església, la comunitat, que escriu i s'identifica amb aquests relats, hi troba claus valuoses de comprensió de la persona, del missatge i de la missió del seu mestre i senyor, Jesús de Natzaret, sobretot del significat, del sentit de la seva mort a la Creu, de la mort del Just, de l'Innocent: «Després de les proves de la seva ànima, [el meu servent] veurà la llum, se sadollarà amb la seva ciència. *Just, el meu Servent en justificarà molts, i portarà les seves culpes*» (Isaïes 53,11s).

Per això, en el relat del darrer sopar, segons Marc i Mateu, en anticipar el significat de la seva ofrena a la Creu amb el gest de partir el pa i repartir la copa, Jesús fa servir la mateixa expressió del càntic del servent sofrent: «Això es la meva sang de l'aliança, que serà vessada per *molts*», aquests «molts» reben tota justícia i tota salvació de la justícia del Just sofrent, el Servent del Senyor, Jesús. És aquest «molts», «per molts», «pro multis», el que ens ha transmès la tradició litúrgica del relat de la institució, sàviament aparellat amb el matís més concret «per vosaltres» de la tradició de Lluc i de Pau, que ja hem comentat abans: «vessada per vosaltres i per molts».

b) *Pro omnibus* (per tots)

«Molts», Is 53,11. Es tracta d'un terme hebreu, un adjectiu, (*rab*, רב), que es troba, per exemple, en l'arrel de la paraula «rabí», i que indica *superioritat*, algú que està per damunt, i també una *gran quantitat*. Si hi posem l'article, que no és el cas en la cita original d'Isaïes, ni tampoc en Mateu i Marc, «els molts», encara augmentaria el seu valor, i aleshores es podria traduir més pròpiament «per una multitud». L'exegesi considerava, i encara ho podeu llegir en una nota a la BCI, que aquest terme, en el grec del Nou Testament (*pollois*), seria un semitisme que equivaldria a «per tothom». Un *semitisme*, què vol dir? L'hebreu és una llengua molt poc conceptual, molt concreta, molt plàstica. Per expressar la totalitat, faria servir una mena de plural absolut: «molts homes» voldria dir «tots els homes», no es pot expressar la totalitat en abstracte, sinó com la suma de molts. Però, de fet, el text diu «per molts», i no per tothom. I és l'expressió que ens han transmès en boca de Jesús, en el darrer sopar, Marc i Mateu. En l'actualitat ja no és tan clar aquest consens exegetic que hi havia als anys 60, quan es feien les traduccions dels llibres litúrgics a les llengües modernes.

Quan es va fer la traducció, doncs, es va fer en realitat una interpretació. Es va incloure la interpretació en la traducció, i es va optar per traduir «per tothom», o «per tots els homes», en lloc de «per molts».

I per què es va optar per aquesta traducció-interpretació? Perquè és veritat que Jesús ofereix la seva vida per la salvació de tots els homes, que l'abast salvífic del seu misteri pasqual és per a tothom, arriba a tothom, i que, en aquest «per molts» hi inclou en realitat tots els homes i totes les dones.

— Rm 8,32: « Ell, que no va plànyer el seu propi Fill, sinó que l'oferí *per tots* nosaltres».

— 2Co 5,14-15: «La caritat del Crist ens obliga; hem comprès això: que un va morir *per tots*, i, per tant, tots van morir; i ell va morir *per tots*, perquè els qui viuen ja no visquin més per ells, sinó per aquell qui morí i ressuscità per ells».

— 1Tm 2,5-6: «La caritat del Crist ens obliga; hem comprès això: que un va morir *per tots*, i, per tant, tots van morir; i ell va morir *per tots*, perquè els qui viuen ja no visquin més per ells, sinó per aquell qui morí i ressuscità per ells».

— Ap 7,9: «Després d'això, vaig veure encara *una gran multitud, que ningú no hauria pogut comptar*, de tota nacionalitat i de totes les tribus, pobles i llengües, que estaven drets davant el setial i davant l'Anyell».

Sobretot perquè, amb Pau, entenem que Jesús és el nou Adam, l'home nou, que recapitula el camí de tota la humanitat, un camí lluminós i de plenitud. En el «molts» de Jesús hi són continguts, ben cert, «tots» els homes. De fet Jesús és la primícia d'aquesta nova humanitat que camina cap al seu nou Destí, amb majúscules.

c) El «tots» en el «molts»

El fet que Jesús, segons els relats de Marc i Mateu de l'últim sopar, utilitzi l'expressió «per molts», i, segons Lluc i Pau, l'expressió «per vosaltres», que el missal va unir, indica una voluntat de concreció, per part de Jesús, i és, al meu entendre, l'element correcte per a resoldre i entendre aquesta qüestió.

És a dir, al «tots», a la universalitat de la salvació de Jesús, només s'hi pot arribar passant «pel molts», «pel vosaltres», pel mi i pel tu. És l'economia de l'encarnació, la manera com Déu es proposa als homes, els surt a l'encontre, sempre en diàleg i com a ofrena a un tu personal, ell que és també un tu personal, sempre inscrivint-se com a relat en una història concreta.

Jesús a la Creu mor per tots els homes, però aquest tots està format pel cadascun de nosaltres, éssers personals, amb un nom, amb una història concreta, amb un camí de fe. Quan el contemplem a la Creu, quan l'acompanyem el Sepulcre, com avui, és bo que pensem en tantes trobades personals de Jesús amb éssers personals, concrets, que tenen un nom. És curiós que el relat de Mateu 20,17-28 que hem adduït abans, el de la mare dels fills de Zebedeu, on Jesús es presenta com el servidor que dóna la vida en rescat de molts, continuï amb el relat del cec de Jericó (20,29-34, dos cecs en Mateu!): molta gent segueix Jesús, però Jesús es deixa acollir només per dos cecs, que li surten a l'encontre. I en el relat paral·lel de Marc (Mc 10,46-52), encara es concreta més, és un cec, amb nom, Bartimeu, el qui li surt a l'encontre i és acollit per Jesús en una trobada personal, en contrast amb la multitud dels deixebles i de la gent que l'acompanya. Aquest relat fa de nexa amb el relat de la passió, del qual Jesús ha anticipat ja el sentit amb motiu de la petició de la mare dels fills de Zebedeu.

Igualment, en Joan, en el relat del rentament dels peus, que substitueix el de la institució de l'Eucaristia, hi ha una concreció en la relació de Jesús amb Pere i els altres deixebles: «si no et rento no pots tenir part amb mi», si no et rento a tu, Pere, a tu, Joan, a tu, Jaume, a tu, Bartomeu, a tu, Andreu, etc. Per això diu Jesús, això que jo us he fet, concretament a vosaltres, feu-vos-ho també vosaltres, concretament, els uns als altres.

Conclusió

Per tant, hem d'acollir aquest canvi en la pregària eucarística, aquesta restitució de la fórmula més precisa del «per molts», tal com sempre l'Església la recitada, juntament amb el «per vosaltres», com una manera concreta de participar, d'unir-nos, i de deixar-nos atènyer pel misteri pasqual de Jesús, d'acceptar el convit de seure a la seva taula. I també com una mostra de respecte a les paraules de Jesús tal com la tradició ens les ha transmeses. Ho fa notar el papa Benet XVI en una carta als bisbes alemanys de 2012, comentant precisament aquesta qüestió: «Respecte reverencial de l'Església per la paraula de Jesús, fidelitat de Jesús a la paraula de l'Esclat: aquesta doble fidelitat és la raó concreta de la fórmula "per molts". En aquesta cadena de reverent fidelitat, ens inserim també nosaltres amb la traducció literal de les paraules de l'Esclat».

Jesús és fidel a la paraula de l'Esclatúra, apropiant-se i aplicant-se l'expressió «per molts» d'Isaïes 53,11. I l'Església és fidel a les paraules de Jesús, i molt més en aquest moment sagrat de la consagració del pa i del vi, al cor de la pregària eucarística, al cor de l'Eucaristia.

La concreció obre la porta a la dimensió del compromís. Aquesta concreció amb la qual ens ateny la força salvadora de Jesús en el seu misteri pasqual ens compromet a fer-la arribar també a molts altres, a tots. Els «molts» tenen la responsabilitat dels «tots». És la missió d'Israel que reassumeix l'Església, ser llevat de la salvació i de la benedicció de Déu per tots els homes al cor del món, al cor de la realitat, com el llevat amagat en la pasta, com una llavor colgada, com un tresor amagat... però això solament després d'haver-ne fet una experiència concreta i personal.

Aquesta Nit Santa en podrem fer també una experiència d'això, quan unirem la renovació de les nostres promeses baptismals a les que farà, en primera persona, l'Àlex Romero, el jove catecumen que, després d'haver-s'hi preparat, rebrà el baptisme i es trobarà personalment i concretament amb el Ressuscitat que, sortint-li a l'encontre en els sacraments de l'Església, el crida pel seu nom, tal com ens crida també a tots nosaltres pel nostre nom.

«Jesús li diu: —Dona, per què plores? Qui busques? Ella, pensant-se que era l'hortolà, li respon: —Senyor, si te l'has emportat tu, digues-me on l'has posat, i jo mateixa me l'enduré.» Li diu Jesús: —Maria! Ella es gira i li diu en la llengua dels hebreus: —Rabuní, que vol dir "mestre"» (Joan 20,15-16).